

Таким чином дробне застосування комплексне хелатне добриво Квантум Сілвер в нормі 13 л/га по основним фазам росту та розвитку призводить до більш позитивної реакції рослин озимого ріпаку стосовно формуванню індивідуальної продуктивності.

Список використаних джерел:

1. Бардін Я. Б. Ріпак: від сівби – до переробки. Київ: Світ, 2000. 106 с
2. Гусєв М. Г., Коковихін С. В., Пелєх І. Я. Ріпак – перспективна кормова й олійна культура на півдні України. Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2011. 208 с.
3. Мацера О. О. Формування структури врожаю озимого ріпаку залежно від системи удобрення і строку посіву. Open-access Peer-reviewed Journal Science Review, Poland, Warsaw. 3 (10), March 2018, Vol. 3
4. Мацера О. О. Продуктивність ріпаку озимого залежно від рівня удобрення та строку посіву в умовах Правобережного Лісостепу України. Збірник наукових праць національного наукового центру "Інститут землеробства НААН". Київ, 2018. Вип. 3. С. 90-104
5. Мельник І. І., Гречкосій В. Д., Марченко В. В. Ефективність інтенсивної технології виробництва озимого ріпаку. Економіка АПК. 2001, №9. С. 78-81.

Олег БОНДАРЧУК, здобувач вищої освіти 1 курсу магістратури спеціальності 203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»
Науковий керівник: **КОЗИНА Тетяна Вікторівна**, канд. с.-г. наук, доцент,
асистент кафедри садівництва і виноградарства
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ЕЛЕМЕНТИ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ВАСИЛЬКІВ СПРАВЖНІХ

Перспективною пряно-ароматичною овочевою рослиною є васильки справжні або базилік, вирощування якого дуже мало. Вітчизняними

науковцями досліджено та обґрунтовано та є недостатньо поінформовано населення про цінні якості рослини і одночасно не розроблена технологія вирощування [4].

З недавнього часу, поряд з традиційними зеленними культурами (салат, шпинат, петрушка, кріп), що вирощують в умовах захищеного ґрунту, спостерігається збільшення площ під васильками справжніми. Така тенденція намітилася завдяки роботам таких науковців, як В. В. Хареба, О. І. Улянич, О. В. Хареба, С. М. Кормош, О. В. Василенко, О. М. Трояновська, котрі доклали багато зусиль для розширення сортименту та вдосконалення технології вирощування у відкритому ґрунті.

Васильки справжні (*Ocimum basilicum* L.) – однорічна трав'яниста рослина з родини Ясноткових (*Lamiaceae*), яка походить з тропічних країн Азії. Вирощуванням базиліку на промисловій основі займаються у Франції, Італії, Німеччині та інших країнах Європи, Азії, Африки, Північної Америки. У світовому виробництві прянощів васильки справжні, або базилік, займає одне з перших місць серед інших пряних культур, приваблюючи агровиробників та споживачів універсальністю використання. В Україні останнім часом спостерігається зростаючий інтерес до базиліку [1, 4].

Вид *Ocimum basilicum* включає в себе 9 різновидів:

1. *Var. pilosum* Benth. – рослина сильноопушена, стебло сильнорозгалужене, листки дрібні, видовжені, цілокраї. Цей різновид зустрічається лише в дикому стані.

2. *Var. anisatum* Benth. – рослина прямостояча, слабоопушена, листки великі і товсті, із зубчастим краєм, суцвіття опушені. Має лимонний аромат. Вирощується в країнах Східної Африки і Західної Азії.

3. *Var. glabratum* Benth. – рослина прямостояча, стебло, листки не опушені. Вирощується в Індії, Шрі-Ланці, на сході Африки і на острові Ява.

4. *Var. majus* Benth. – рослина прямостояча, ранньостигла, листки овальні. Суцвіття довгі, прості.

5. *Var. album* Benth. – листки широкоовальні, із зубчастим краєм. Суцвіття вкорочені, квітки не опушені або опушені.

6. *Var. difforme* Benth. – листки пухирчасті, краї зубчасті, суцвіття різні, але чашечки квітів опушені.

7. *Var. densiflorum* Benth. – стебло пряме, суцвіття вкорочені, слабо опушені.

8. *Var. purpurescens* Benth. – найбільш давній єгипетський різновид, який в ХVІХVІІ ст. був вивезений в інші країни як високоолійний.

9. *Var. thyrsoflorum* Benth. – рослина з прямим, не опушеним стеблом. Описана за зразком, що був завезений із острова Ява [3].

Васильки справжні – теплолюбна культура, яка може вирощуватись за різних екологічних умов, але найкращою зоною для культивування рослин є ділянки, де сума температур вище 10°C дорівнює 3700–3900°C. Насіння васильків справжніх проростає за температури 10°C, а сіянці гинуть за тривалого зниження температури нижче 4°C. Васильки справжні – дуже вологолюбна культура, не переносить нестачі вологи на всіх етапах розвитку, особливо при проростанні насіння і до початку цвітіння.

Васильки справжні можуть вирощуватись як розсадним, так і безрозсадним способом. За розсадного способу – насіння висівають на глибину 0,5 см з відстанню між рослинами 3–5 см у кінці березня – квітні у ящики або касети. Ґрунтосуміш для вирощування розсади повинна бути рихлою, мати достатню кількість поживних речовин з включенням таких компонентів: 1 частина торфу, 2 перегною і 1 частина дернової землі. Розсаду вирощують з дотриманням всіх технологічних вимог, які включають поливи, підтримання оптимальної температури, освітлення та інших вимог рослин. Сходи з'являються на 10–15 добу. Після появи другого справжнього листка розсаду пікірують у горщечки розміром 6х6 або 8х8 см [2, 4].

В Україні розсадний і безрозсадний спосіб вирощування васильків справжніх є не цілком і не повністю вивченим, тому науковим обґрунтуванням технології вирощування розсади почали займатися нещодавно.

Виробництво необхідної для задоволення потреб ринку кількості васильків справжніх вимагає удосконалення технологічних заходів вирощування, які б сприяли збільшенню врожайності та товарної якості отриманої продукції. Створення оптимальної площі живлення дозволяє рослинам ефективно використовувати такі фактори, як світло, воду і поживні речовини без конкуренції. Дослідження показують, що в ущільнених насадженнях при нестачі поживних речовин у ґрунті розвивається слабка коренева система та спостерігається істотне пригнічення рослин васильків справжніх.

Список використаних джерел

1. Бурдіна І. О., Прісс О. П. Вплив строків висіву насіння на ріст, розвиток та формування врожайності васильків справжніх (*Ocimum basilicum* L.). Таврійський науковий вісник : науковий журнал. Херсон : Грінь Д. С., 2017. Вип. 97. С. 100-112.

2. Готман Н. Вплив схем розміщення на ріст, розвиток і врожайність базилику в умовах ННВВ Уманського НУС Збірник студентських наукових праць Уманського національного університету садівництва. Ч. II: *Сільськогосподарські і біологічні науки*. Умань, 2011. С. 58-62.

3. Трояновська О.М. Обґрунтування основних елементів технології конвеєрного вирощування васильків справжніх в умовах південної частини Лісостепу Західного. Автореф. дис. к. с.-г. н.: спеціальність 06.01.06 «Овочівництво». Харків, 2014. 20 с.

4. Улянич О. І., Василенко О. В., Яценко В. В., Кучер І. О. Урожайність і якість васильків справжніх залежно від способу вирощування розсади та строків висаджування в умовах Правобережного Лісостепу України. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. Ч. I. Сільськогосподарські та технічні науки. Вип. 97. 2020. С.218–228. DOI 10.31395/2415-8240-2020-97-1-218-228